

Baština
Dusty Covers

When Merry Zvonko Falls Ill: A Promotional Picturebook for Children and Adults

Written by Ivana Milković and Sanja Lovrić Kralj

Translated by Nikola Novaković

Veseli Zvonko: lijepa i poučna slikovnica za djecu i odrasle [Merry Zvonko: A Beautiful and Instructive Picturebook for Children and Adults] (1934?) is an example of Croatian promotional picturebooks that began to appear in the 1930s in Croatia (then part of the Kingdom of Yugoslavia). The primary purpose of the picturebook is commercial and market-oriented, as it is essentially an advertisement for the medicine Gastol, produced by the company Rave. Nevertheless, from our contemporary point of view, the picturebook is also significant for its cultural and literary value.

The production of the picturebook was entrusted to the most prominent Croatian author of verbal texts for picturebooks of the time, Dinko Chudoba (1893–1959), who wrote the words for around sixty picturebooks in the period between the two world wars. Chudoba studied pharmacy in Vienna, Prague, and Zagreb, and worked in pharmacies in Zagreb while simultaneously engaging in literary and journalistic work. He was therefore the perfect choice for writing the words of a picturebook that functioned as an advertisement for a medicinal product. He signed the picturebook *Veseli Zvonko* with his usual and recognisable pseudonym, D. T. Vragoba. ▶

Kad se veseli Zvonko razboli: promotivna slikovnica za djecu i odrasle

Ivana Milković and Sanja Lovrić Kralj

Veseli Zvonko: lijepa i poučna slikovnica za djecu i odrasle (1934?) zanimljiv je primjer hrvatske autorske promidžbene slikovnice koje su se počele pojavljivati 1930-ih godina u Hrvatskoj (tada u Kraljevini Jugoslaviji). Namjena slikovnice primarno je promidžbeno-komercijalna jer je ona zapravo reklama za lijek Gastol tvrtke Rave. Ipak, ta je slikovnica, posebice iz naše suvremene perspektive, važna zbog svoje kulturne i književne vrijednosti.

Izrada slikovnice povjerena je ondašnjemu najpoznatijemu hrvatskomu piscu tekstova za slikovnice Dinku Chudobi (1893. – 1959.) koji je u razdoblju između dvaju svjetskih ratova napisao tekstove za šezdesetak slikovnica. Chudoba je studirao farmaciju u Beču, Pragu i Zagrebu i radio u zagrebačkim ljekarnama te se istovremeno bavio književnim i novinarskim radom. Stoga je bio savršen izbor za pisanje teksta slikovnice – reklame za lijek. Slikovnicu *Veseli Zvonko* potpisao je svojim uobičajenim i prepoznatljivim pseudonimom D. T. Vragoba. ▶

► The images for *Veseli Zvonko* were created by Ljudevit Kara (1889–1973), who signed his work simply as “Kara”. The visual identity of the little bear Zvonko was inspired by the bear symbol printed on the Gastol pill box, which is shown on the original back cover page of the booklet. Ljudevit Kara was known as a journalist, illustrator, and caricaturist, especially for his character Jurek Cmok (whose name might be translated as Georgie Smooch), a caricature of a good-natured “purger” (a native of Zagreb). In 1931, he began drawing and writing the children’s section “Micek i Dida” [Micek and Dida] (Fig. 1) for the newspaper *Novosti*, in which Chudoba later also became a contributor. Clearly, the picturebook *Veseli Zvonko* was entrusted to prominent journalists who were popular among children. Today, their work is particularly interesting because the story is visually situated in the Croatian context, specifically in the city of Zagreb, where the factory itself was located.

Fig. 1. An example of illustrations for the series “Micek and Dida” by Ljudevit Kara, published in the newspaper *Novosti*, Vol. 25, No. 281 (11 October 1931), p. 4.

Sl. 1. Primjer ilustracije Ljudevita Kare za prilog „Micek i Dida“ u *Novostima*, 25. godišće, broj 281 (11. listopada 1931.), str. 4.

The incentive for creating the picturebook can be attributed to Dinko Chudoba, because one year prior to this he wrote the words of the picturebook *Veseli Janko* [Merry Janko] (1933), published by Bayer to advertise the medicine Aspirin (Fig. 2). The picturebook was created based on images by an unknown foreign artist originally printed in Germany. Chudoba used those images to compose the verbal text for the Croatian version, which was ultimately printed at Litografija Rožankowski i dr. [Rožankowski Lithography and Co.] in Zagreb. *Veseli Zvonko* was printed in the same printing house.

► Ilustracije *Veseloga Zvonka* izradio je Ljudevit Kara (1889. – 1973.), potpisan samo s „Kara“. Vizualni identitet medvjedića Zvonka bio je inspiriran znakom medvjeda otisnuta na kutiji tableta Gastol, koja je prikazana na stražnjoj stranici omota. Ljudevit Kara bio je poznat kao novinar, ilustrator i karikaturist, a posebice po liku Jureka Cmoka, karikaturi dobroćudnoga purgera. Godine 1931. započeo je s crtanjem i pisanjem dječjega priloga „Micek i Dida“ (Slika 1) za novine *Novosti*, u kojem je poslije suradnik bio i Dinko Chudoba. Slikovnica *Veseli Zvonko* očito je bila povjerena istaknutim i među djecom popularnim autorima. Nama je danas njihov rad posebno zanimljiv i zbog toga što je priča vizualno smještena u hrvatski prostor, točnije u grad Zagreb, u kojem se nalazila i tvornica.

Fig. 2. The picturebook *Veseli Janko* [Merry Janko] (1933)
Sl. 2. Slikovnica *Veseli Janko* (1933.)

It is assumed that the use of the picturebook for advertising purposes prompted Chudoba to try something similar to promote a new medicine produced by the distinctly Croatian Rave laboratory. By education, Chudoba was a pharmacist, and after his studies he worked in pharmacies and drugstores in Zagreb (Anon. 1959: 568). His background therefore helps explain that he was, among other things, interested in new medicines and in their promotion.

In the Kingdom of Yugoslavia at that time, several picturebooks and brochures were published to advertise products for a child audience, even though these products were clearly neither the object of children's desire nor interest (Lovrić Kralj and Milković 2023). Besides children, the target audience was also parents, especially fathers, as the holders of household purchasing power. One of the goals of publishing such picturebooks was certainly education, i.e. creating "general knowledge" about the quality of the products and the brand itself.

In the picturebook *Veseli Zvonko*, Gastol, then a new medicine against constipation, helps the anthropomorphised little bear Zvonko. At the very beginning of the story, Zvonko complains to his father about stomach pain, nausea, and constipation, ailments that have lasted a whole week. In the verbal discourse, the concept of constipation is represented by euphemisms suitable for the bourgeois readership and thus expressed using common children's words: Zvonko has a stomach-ache, suffers from cramps, and cannot "go number two". The father tries to help Zvonko by giving him castor oil and then takes him for a walk through the city of Zagreb to places that usually make Zvonko happy. In the visual discourse, recognisable Zagreb cityscapes and other sights typical of this city can be seen: buildings on the main Zagreb square, including the Rave factory with its name on the roof, the Zagreb tram, and the statue of Ban Josip Jelačić on page [4], as well as a pharmacy whose name begins with the letter "K" on p. [14]. Given that there were several pharmacies in the city with names beginning with the letter "K",¹ it is likely that Kara intentionally omitted the full name. In addition, certain locations in the city of Zagreb that parents often visited with children – that is, the zoo, the lake in Maksimir Park, and the train station – are indicated by scenes and details that would have been quite clear to the readership of the time (pp. [6]–[9]). Unfortunately, the walk does not help Zvonko, nor do various other medicines from old aunts, because Zvonko now also has a fever. Then, the father finally thinks of Gastol, which solves the problem very quickly.

In addition to this simple story about the use of the medicine, clearly aimed at a child audience, the publisher at the same time provides a rich peritextual supplement that contains a medical explanation of the problem of constipation, signed by Dr. J. Korenić. The role of this supplement is to convince the adult reader of the medical basis

¹ It could have been any one of these well-known pharmacies: "K Svetom Trojstvu" [At the Holy Trinity] on Ilica 43 (cf. Fatović-Ferenčić and Ferber Bogdan 2007), "K crnom orlu" [At the Black Eagle], "K angjelu" [At the Angel], "Kolodvorska ljekarna" [Railway Station Pharmacy], Kraljevska dvorska ljekarna "K Zrinjskomu" [The Royal Court Pharmacy "At Zrinjski's"], "K crvenom križu" [At the Red Cross], "K sv. Mariji" [At St. Mary's], or even a different one (cf. Jelčić and Mašić (Ante Rodin) 2024).

Inicijalni poticaj za stvaranje slikovnice moguće je pripisati autoru teksta, Dinku Chudobi, jer je godinu dana prije te slikovnice napisao tekst za slikovnicu *Veseli Janko* (1933.) u nakladi Bayera kojoj je namjera bila reklama za lijek Aspirin (Slika 2). Slikovnica je nastala prema ilustracijama nepoznatoga inozemnoga autora otisnutima u Njemačkoj, a Chudoba je prema njima sastavio tekst koji je u konačnici otisnut u tiskari Litografija Rožankowski i dr. u Zagrebu. U istoj je tiskari otisnut i *Veseli Zvonko*. Pretpostavlja se da je upotreba slikovnice u reklamne svrhe potaknula autora na sličan pokušaj promocije novoga lijeka laboratorija Rave. Naime, Chudoba je obrazovanjem bio farmaceut te je poslije studija radio u zagrebačkim ljekarnama i drogerijama (Anon. 1959: 568). Stoga je razumljivo da su ga, među ostalim, zanimali i novi lijekovi, a također i njihova promocija.

Bilo je više slikovnica i brošura koje su u to vrijeme objavljene u Kraljevini Jugoslaviji, a dječjoj publici su reklamirale proizvode koji očigledno nisu predmet ni dječje želje ni zanimanja (Lovrić Kralj i Milković 2023). Ciljana publika, osim djece, bili su i roditelji, posebice očevi, kao nositelji kupovne moći domaćinstva. Jedan od ciljeva objavljivanja ovakvih slikovnica svakako je i edukacija, odnosno stvaranje „općega znanja“ o kvaliteti proizvoda i samoga brenda.

U slikovnici *Veseli Zvonko* Gastol, tada novi lijek protiv konstipacije, pomaže antropomorfiziranomu medvjediću Zvonku. Na samom se početku priče Zvonko žali svojemu ocu na bolove u trbuhu, mučninu i konstipaciju, tegobe koje traju cijeli tjedan. U verbalnom je diskursu konstipacija izražena eufemizmom prikladnim za građansko čitateljstvo i uobičajenim dječjim riječima: Zvonka boli trbuh, ima grčeve, ne može „ić na stranu“. Otac pokušava Zvonku pomoći tako da mu daje piti ricinusovo ulje, a zatim ga vodi u šetnju gradom Zagrebom, na mjesta koja su inače Zvonka veselila. U vizualnom diskursu uočavaju se prepoznatljive zagrebačke vedute i drugi prizori: zgrade na glavnom zagrebačkom trgu, uključujući tvornicu Rave na samom početku Radićeve ulice, zagrebački tramvaj i kip bana Josipa Jelačića na stranici [4] te Ljekarna ime koje počinje slovom „K“, na str. [14]. S obzirom na to da je u gradu postojalo nekoliko ljekarni s imenima koja počinju na slovo K,¹ vjerojatno je da je Kara namjerno izostavio puni naziv. Osim toga, neka su karakteristična mjesta grada Zagreba koja su često pohađali roditelji s djecom, tj. zoološki vrt, jezero u Maksimiru i željeznički kolodvor, naznačena prizorima i detaljima koji su sasvim razvidni tadašnjoj čitateljskoj publici (str. [6]–[9]). Nažalost, Zvonku ni šetnja ne pomaže, a ne pomažu ni razni drugi lijekovi starih tetki, jer Zvonko već ima i povišenu temperaturu. Tada se otac konačno dosjeti Gastola koji problem rješava vrlo brzo.

Osim ove jednostavne priče o upotrebi lijeka očito usmjerene dječjoj publici, nakladnik ipak osigurava bogat peritekstualni dodatak koji donosi medicinsko obrazloženje problema konstipacije koji potpisuje dr. J. Korenić. Uloga je toga dodatka

¹ To je mogla biti neka od popularnih ljekarni, možda „K Svetom Trojstvu“ u Ilici 43 (usp. Fatović-Ferenčić i Ferber Bogdan 2007), Ljekarna „K crnom orlu“, Ljekarna „K anđelu“, „Kolodvorska ljekarna“, Kraljevska dvorska ljekarna „K Zrinjskomu“, „K crvenom križu“, „K sv. Mariji“ ili koja druga (usp. Jelčić i Mašić (Ante Rodin) 2024).

for the use and effectiveness of the medicine. This strategy was applied in a very similar way in the picturebook *Merry Janko*. Following this foreign source imported from Germany, which promoted Aspirin (Fig. 3), the peritext of *Merry Zvonko* also includes an image of the box of pills and the pills themselves, so as to guide the reader of the picturebook to the original packaging and thereby ensure the purchase of the “genuine product”. In addition, the peritext is used to advertise another product on the reverse of the cover page, where Rave advertises Chinoferrol, a medicinal extract of cinchona bark fortified with iron, which represented only a small part of their overall production.

According to Stella Fatović-Ferenčić and Jasenka Ferber Bogdan (2020), the company Rave was founded in 1918 by Zagreb pharmacists Stjepan Rac and Dragutin Vergles as a chemical-pharmaceutical laboratory. The company’s name was formed by combining the first letters of their surnames. In 1922, the laboratory became a joint-stock company with around forty employees, expanding its activities to chemical-pharmaceutical and cosmetic products (pills, gelatine capsules, medicinal preparations, medical soaps, medicinal candies and chocolates, ointments and creams in tubes, dental and oral care products, bandages and band-aids, toiletries and cosmetic preparations), and it also served as the main distributor for the best-known international pharmaceutical companies. The company’s headquarters were located at no. 3 *Duga ulica* in Zagreb, now *Radićeva ulica* (Fatović-Ferenčić and Ferber Bogdan 2020: 69), and from 1930 the company was based in a new building at no. 2 (now 28) *Vrbanićeva ulica* (79).

At the time of the publication of the picturebook *Veseli Zvonko*, the company Rave increased its spending on advertising, probably to stabilise sales in the domestic market and enhance brand recognition and thus also to promote the medicine Gastol (Fig. 4). The peak of promotional activity was in 1935, when over 213,000 dinars (about 50,000 euros in today’s currency) was spent solely on promotional activities, representing 10% of the company’s total expenditure (Fatović-Ferenčić and Ferber Bogdan 2020: 82). In addition to picturebooks, promotional activities included advertisements in the daily press² as well as in trade journals and magazines. Furthermore, in 1934 Rave launched its own journal, *Medicinsko-farmaceutska pošta*, collaborated with numerous physicians, and employed travelling sales representatives, all aimed at maintaining its position as a domestic company in the context of excessively high city taxes and a Zagreb corporate income tax that was twice the state rate (77), the pressure of wholesale competitors, and the general economic crisis that had weakened the purchasing power of the middle class. After a notable history of development, Rave d.d. was nationalised in 1947, and in 1948 it was merged into the new “state-significant economic enterprise” Neva – a factory of hygiene and cosmetic products in Zagreb (84–85).

The picturebook *Veseli Zvonko* was certainly one of the strategies used to highlight the effectiveness of a Rave product, as well as its importance for the domestic context and for maintaining a reliable local company. Today, *Veseli Zvonko* represents much more than a promotional picturebook for the medicine Gastol: it offers valuable

² Advertisements for pharmaceutical products were prohibited by law in 1925 (Anon. 1926: 42).

odrasloga čitatelja uvjeriti u medicinsku utemeljenost uporabe i učinkovitost lijeka. Strategija je to koja je vrlo slično upotrijebljena i u slikovnici *Veseli Janko* (Slika 3). Ugledanjem u strani izvor u peritekstu pronalazimo još i sliku kutije s tabletama i same tablete kako bi se čitatelja slikovnice uputilo na originalni omot i time osiguralo kupnju „pravoga proizvoda“. Također, peritekst je iskorišten i za reklamu dodatnoga proizvoda na poledini prve stranice omota, gdje Rave reklamira Chinoferrol, „kina vino“, tj. tinkturu kore kininovca u vinu obogaćenu željezom, što je bio samo mali dio njihove proizvodnje.

17

Zato kad vam boli pr'jete,
Što bi rado shrvat vas,
Bayer Aspirin-tablete
Jedini su stalni spas!

SA PRAVOM SE MOŽE
USTVRDITI,
da u modernoj medicini ne postoji preparat, koji
je tako silno rasprostranjen kao

ASPIRIN
TABLETE

Već decenijama prokušale su se Aspirin tablete, kao odlično sredstvo kod mnogobrojnih bolesti, kao n. pr. prehlade, influence, gripe, bolova udova i grla, reumatizma, bolova glave, zubi, ušiju, te kod menstruacionih poteškoća. Zbog svog istaknutog djelovanja dobile su priznanje liječnika cijelog svijeta i postale su općenito poznate. Danas ne postoji ni jedna zemlja na svijetu, gdje se ne mogu dobiti Aspirin tablete. Od dana do dana raste im ugled i njihov dobar glas se sve više i više širi.

Poznato je od starine, da se dobri, poznati i prokušani produkti rado patvore, te tako nije izostalo, da su nesavjesni ljudi patvorili i Aspirin tablete. Dakako, da je ta činjenica najbolji dokaz za odlično djelovanje i dobra svojstva originalnih tableta. Za potrošača je upotreba krivotvorenih tableta skopčana sa opasnostima po njegovo

Fig. 3. The promotional text on Aspirin pills in the picturebook *Veseli Janko* [Merry Janko] (1933)

Sl. 3. Promotivni tekst o Aspirinu u slikovnici *Veseli Janko* (1933.)

Prema Fatović-Ferenčić i Ferber Bogdan (2020) poduzeće Rave osnovali su 1918. zagrebački ljekarnici Stjepan Rac i Dragutin Vergles kao kemijsko-farmaceutski laboratorij. Ime poduzeća nastalo je spajanjem prvih slova njihovih prezimena. Laboratorij je 1922. postao dioničko društvo s četrdesetak zaposlenih, proširivši

insight into the history of picturebooks and testifies to the interweaving of literature, the market, and everyday life in interwar Zagreb. Through the combination of literary and promotional discourse, it provides a view of a period in which the child audience became an important factor in advertising. For this reason, *Veseli Zvonko* is an interesting example of an early Croatian promotional picturebook and a document of the urban and cultural context of the 1930s.

Fig. 4. An advertisement for Gastol published in the women's magazine *Svijet* in 1930, Vol. 5, No. 9 (22 Feb), p. 227.

Sl. 4. Reklama za Gastol objavljena u ženskom časopisu *Svijet* 1930. godine, 5. godište, broj 9 (22. veljače), str. 227.

On the following pages, we reproduce the entire picturebook along with a translation of Chudoba's text in verse into English.

Acknowledgments

The published images illustrating the introductory text are in the public domain. Regarding the picturebook *Veseli Zvonko* [Merry Zvonko] (Chudoba & Kara 1934), despite extensive efforts, we have been unable to locate any of the copyright owners, thus putting it into the category of orphan works. The copy of the picturebook which is reproduced here belongs to the Croatian National and University Library in Zagreb, where the facsimiles were also produced. We are grateful to the Library and its staff for their kind assistance.

Popis literature/References

Anon. 1926. Zabrana oglašavanja lijekova i farmaceutskih preparata [Ban on the Advertising of Medicines and Pharmaceutical Preparations]. *Vjesnik ljekarnika Kraljevine Srba, Hrvata i Slovenaca* 8 (1): 42.

djelatnost na kemijsko-farmaceutske i kozmetičke proizvode (tablete, želatinske kapsule, ljekovite pripravke, medicinske sapune, šećeriće i čokolade s ljekovitim primjesama, meleme i masti u tubama, preparate za njegu zuba i usta, zavoje i flastere, toaletne i kozmetičke preparate), a bili su i glavni zastupnici najpoznatijih farmaceutskih svjetskih tvrtki. Sjedište tvrtke bilo je u zagrebačkoj Dugoj ulici (danas Radićeva) na kućnom broju 3 (Fatović-Ferenčić i Ferber Bogdan 2020: 69), a od 1930. godine tvrtka je bila smještena u novoj zgradi na zagrebačkoj adresi Vrbanićeva ulica 2, danas br. 28 (79).

U vrijeme objavljivanja slikovnice *Veseli Zvonko* poduzeće Rave povećano troši na reklamu, vjerojatno radi stabilizacije prodaje na domaćem tržištu i prepoznatljivosti brenda, pa reklamira i lijek Gastol (Slika 4). Vrhunac promidžbenih aktivnosti bila je 1935. godina kada je potrošeno ukupno 213.003,95 dinara samo na promidžbene aktivnosti, što je bilo 10 % ukupnoga rashoda tvrtke (Fatović-Ferenčić i Ferber Bogdan 2020: 82). Osim slikovnice, promidžbene aktivnosti obuhvaćale su reklame u dnevnom tisku,² te strukovnim novinama i časopisima. Osim toga, 1934. Rave pokreće vlastiti časopis *Medicinsko-farmaceutska pošta*, surađuju s brojnim liječnicima, zapošljavaju putujuće akvizitere, a sve radi toga da se kao domaća industrija održe u kontekstu previsokih gradskih nameta i dvostruko višega zagrebačkoga poreza na dobit od državnoga poreza (77), pritiska konkurencije veledrogerija te opće ekonomske krize koja je oslabila i kupovnu moć srednjega sloja populacije. Poslije bogate razvojne povijesti, tvrtka Rave d. d. nacionalizirana je 1947. godine, a 1948. pripojena je novom „privrednom poduzeću općedravnoga značaja“ Neva – tvornici higijensko-kozmetičkih sredstava u Zagrebu (84–85).

Slikovnica *Veseli Zvonko* bila je svakako jedna od strategija kojom se željelo istaknuti učinkovit proizvod tvornice Rave, ali i njegovu važnost za domaće okruženje, za održanje pouzdane domaće industrije. Danas *Veseli Zvonko* predstavlja mnogo više od promidžbene slikovnice za lijek Gastol: slikovnica nudi vrijedan uvid u povijest slikovnice i svjedoči o ispreplitanju književnosti, tržišta i svakodnevnice međuratnoga Zagreba. U spoju književnoga i promidžbenoga diskursa nudi se pogled na vrijeme u kojem dječja publika postaje važan čimbenik u oglašavanju. Zbog toga je *Veseli Zvonko* zanimljiv primjer rane hrvatske autorske promidžbene slikovnice te dokument urbanoga i kulturnoga konteksta 1930-ih godina.

U nastavku reproduciramo cijelu slikovnicu uz prijevod Chudobina teksta u stihovima na engleski jezik.

Zahvala

Objavljene slike uz uvodni tekst javno su dobro. Za slikovnicu *Veseli Zvonko* (Chudoba i Kara) koju ovdje predstavljamo, usprkos pažljivoj potrazi nismo pronašli ni jednoga nositelja autorskih prava te ona pripada kategoriji djela siročadi. Primjerak slikovnica koji reproduciramo dio je fonda hrvatske Nacionalne i sveučilišne knjižnice u Zagrebu, gdje su izrađeni i faksimili. Zahvaljujemo Knjižnici i njezinim djelatnicima na ljubaznoj pomoći.

² Reklame farmaceutskih proizvoda zakonom su zabranjene 1925. (Anon. 1926: 42).

- Anon. 1959. Osobne vijesti: umrli [Personal News: Deaths]. *Farmaceutski glasnik* 15 (12): 568–569.
- Chudoba, Dinko = D. T. Vragoba [riječi/words] & Anon. [slike/images]. 1933. *Veseli Janko* [Merry Janko]. Zagreb: Bayer.
- Chudoba, Dinko = D. T. Vragoba. [riječi/words] & Ljudevit Kara [slike/images]. 1934?. *Veseli Zvonko: lijepa i poučna slikovnica za djecu i odrasle* [Merry Zvonko: A Beautiful and Instructive Picturebook for Children and Adults]. Zagreb: "Rave".
- Fatović-Ferenčić, Stella & Jasenka Ferber Bogdan. 2007. Ljekarna K Sv. Trojstvu: izgubljeni sjaj zagrebačke secesije [Saint Trinity Pharmacy: Lost Glamour of Art Nouveau in Zagreb]. *Medicus* 16 (1): 121–128.
- Fatović Ferenčić, Stella & Jasenka Ferber Bogdan. 2020. Tvornica Rave u ozračju početaka kemijsko-farmaceutske proizvodnje na području Hrvatske [Rave Factory at the Beginning of Chemical-Pharmaceutical Production Era in Croatia]. *AMHA – Acta medico-historica Adriatica* 8(1): 63–88.
- Jelčić, Zrinka i Boris Mašić (Ante Rodin). 2024. Ambalaža zagrebačkih donjogradskih ljekarni [The Packaging of Lower Town Zagreb Pharmacies]. *Zbirka stare ambalaže dr. Ante Rodina* [Dr. Ante Rodin's Collection of Old Packaging]. Zagreb: Muzej grada Zagreba. <<https://rodin.mgz.hr/tvornice/ambalaza-zagrebackih-donjogradskih-ljekarni>> (accessed on 23 September/pristup 23 rujna 2025).
- Lovrić Kralj, Sanja i Ivana Milković. 2023. Even the Children Know This! Product Placement in Croatian Picturebooks between the Two World Wars. In: *The Picturebook between Fiction and Reality: The Book of Abstracts from the 9th International Conference of The European Network of Picturebook Research*, Osijek, Croatia, 28–29 September 2023., eds. Smiljana Narančić Kovač and Nikola Novaković, 30. Zagreb: Croatian Association of Researchers in Children's Literature.

Dinko Chudoba (1883–1959), a photo from the newspaper *Jutarnji list*, Vol. 25, No. 8732 (19 May 1936), p. 10

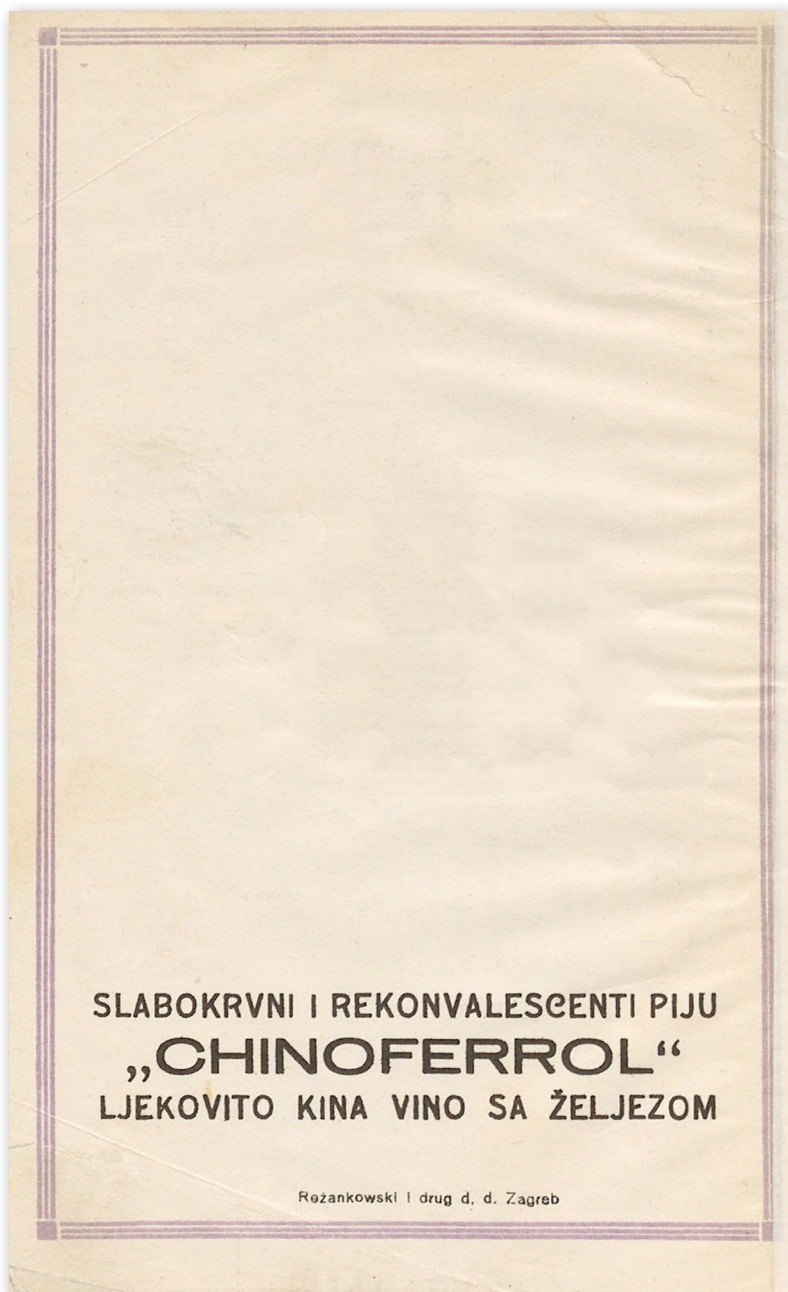
Dinko Chudoba (1883. – 1959.), fotografija iz *Jutarnjega lista*, 24. godište, br. 8732 (19. svibnja 1936.), str. 10.

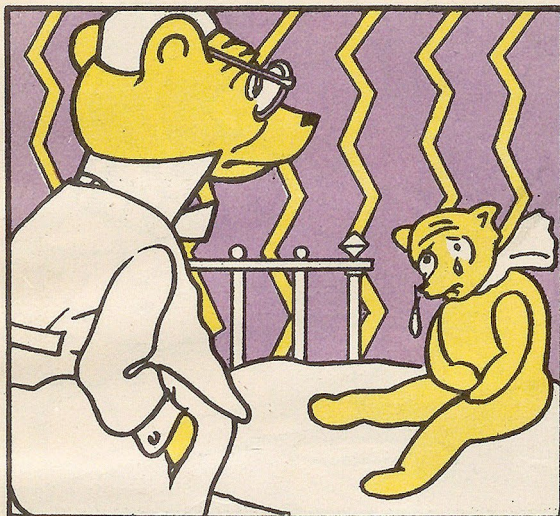
Merry Zvonko

A Beautiful and Instructive Picturebook for Children and Adults

Translated by Nikola Novaković

Anaemic patients and those convalescing take
“CHINOFERROL”
Medicinal extract of cinchona bark fortified with iron

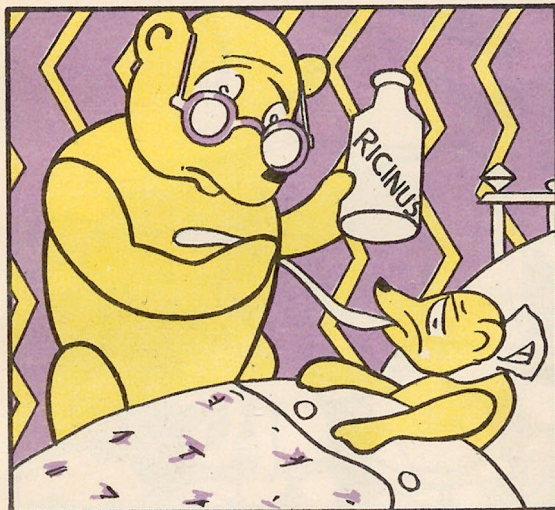
Mali Zvonko snužen sjedi,
Pa se tuži svome tati,
Da ga trbuh boli jako
I da silno mnogo pati.

Little Zvonko sits crestfallen,
And complains unto his dad,
That his tummy aches so much,
And he suffers something bad.

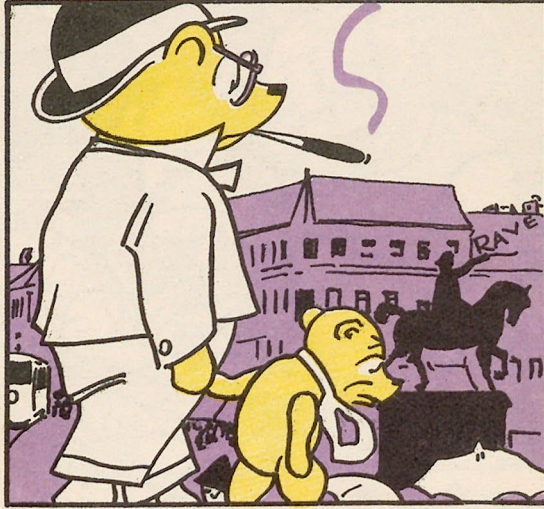
Č'jeli tjedan mučno mu je
 I po noći i po danu,
 Jer ga nešto jako grči,
 A ne može poć na stranu.

All week long he's felt so queasy,
 Through the night and all day, too,
 Something grips his tummy tight,
 And he can't go number two.

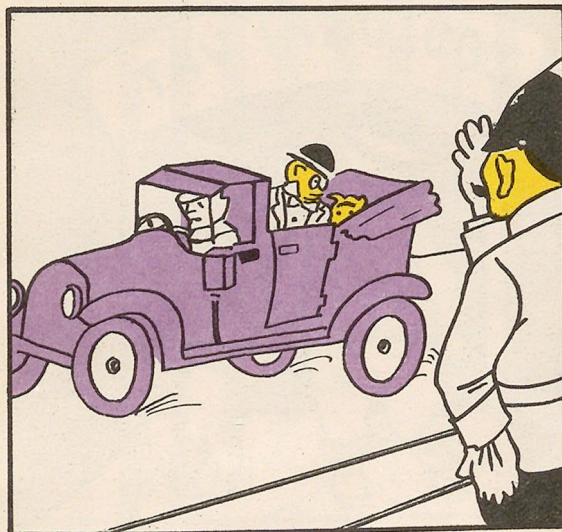
Tata tješi svog miljenca
I ulje mu daje piti;
Bogec Zvonko sve podnaša,
S nadom, da će bolje biti.

Papa comforts his dear son,
Urging him to drink some oil;
Feeble Zvonko takes it bravely,
Hoping calm will end the toil.

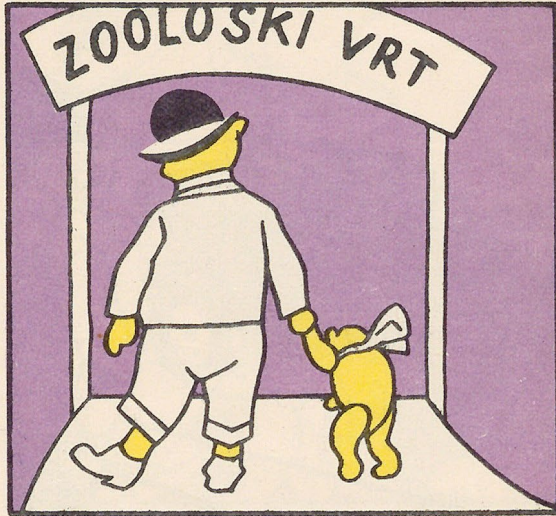
Kad ni to pomoglo nije,
Da se Zvonko pozabavi,
Tata ga na šetnju vodi,
Da on boli zaboravi.

When this does not help at all,
To keep him preoccupied,
Papa takes him for a walk,
Hoping pain will slip his mind.

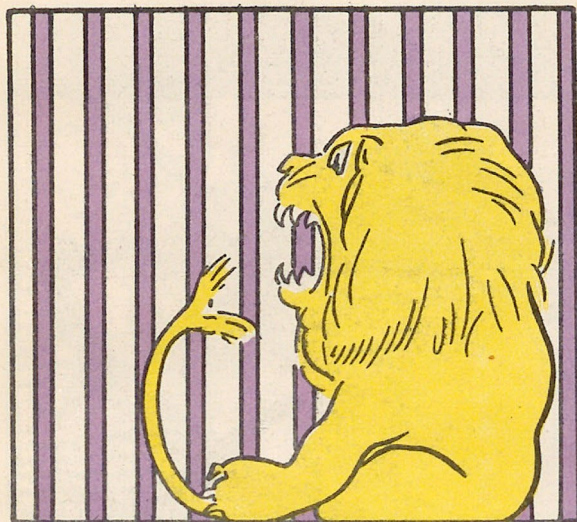
S autotaksom baš se voze,
Jer to Žvonku vrlo prija,
Ali Žvonko ovaj puta
Od muke se samo svija.

Now they take a taxi ride,
For little Zvonko it's a treat,
But this time he's twisting hard,
As he suffers in his seat.

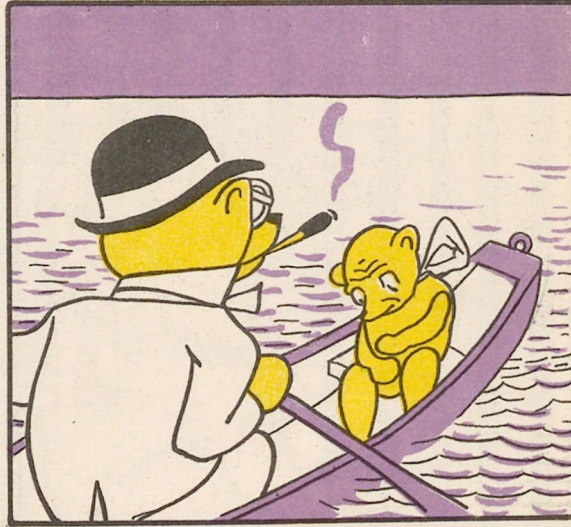
U zvjerinjak tad su došli,
Jer to svako d'jete voli,
Ali danas Žvonko šuti
I trese se sav od boli.

To the zoo they make their way,
Which every child adores to see,
But today poor Zvonko's quiet,
Shivering in misery.

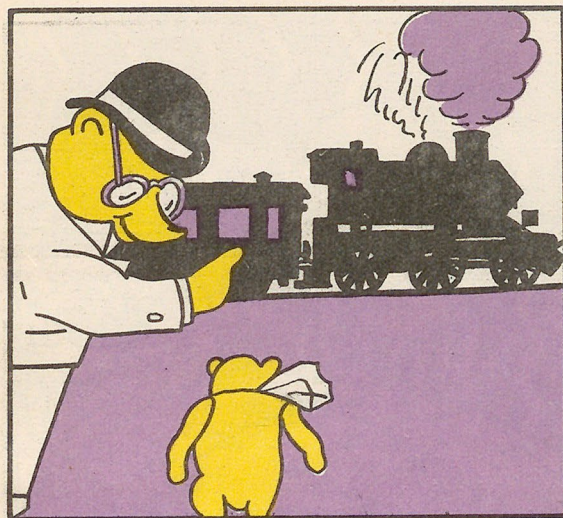
U taj čas i lav zarične
„Bog zna od kud glas taj smaže?“
Prestraši se Zvonko jako,
Al' ni to mu ne pomaže.

Just then the lion gives a roar,
“Lord knows from where that growl came!”
Zvonko trembles, terrified,
But still his aches and pain remain.

Sad na čamcu, s tjelovježbom,
 Misli Zvonku pomoć tata,
 Al ni veslat Zvonko ne će,
 Samo se za trbuh hvata.

Now in the boat, with gentle motion,
 Papa hopes to help his son,
 But Zvonko will not lift an oar,
 Just clutches tightly at his tum.

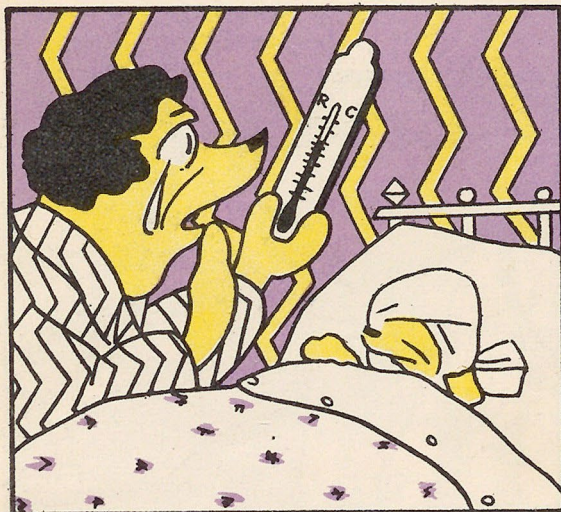
I kolodvor, pun vlakova,
Eto već su prešli c'jeli,
Zalud tata. Zvonku priča,
Kad ga ništa ne veseli.

At the station, full of trains,
They've already seen it all,
Papa's words fall flat for Zvonko,
Nothing cheers him, big or small.

Kad su došli kući oni,
 Sastale se tetke stare,
 Pa bolesnom, malom Zvonku
 Sad l'jekove razne vare.

When they're back at home at last,
 The old aunts all gather round,
 And for ailing little Zvonko
 Mix the cures that they have found.

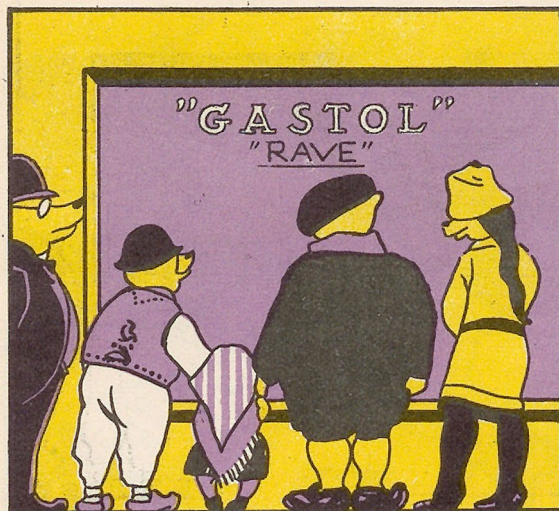
Sve badava! Zvonko leži,
A uz njega majka plače,
Zvonko sav je shrvan eto,
Dok vrućina njemu skače.

All's in vain! While Zvonko lies,
At his side, his mother cries,
Now our Zvonko's all forlorn,
Fever burning in his eyes.

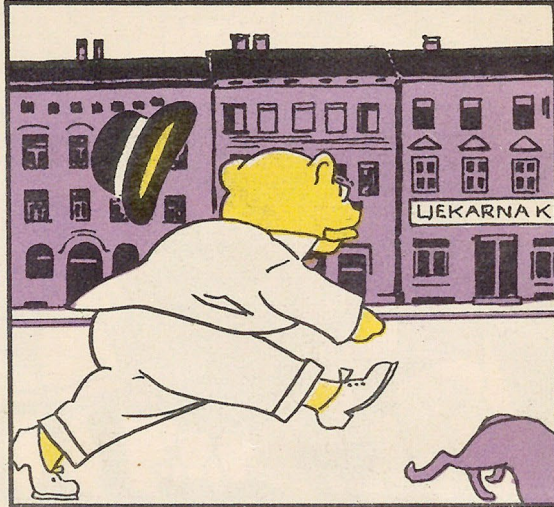
„Ha, gle“, tad se tata sjeti,
 „O ubogo moje d'jete,
 Pomoć će ti tek priznate,
 Izvrsne **GASTOL** tablete.

“Ah, look,” papa then recalls,
 “My poor son, relief is here,
 Only fine and recognized
 GASTOL pills will help you, dear.

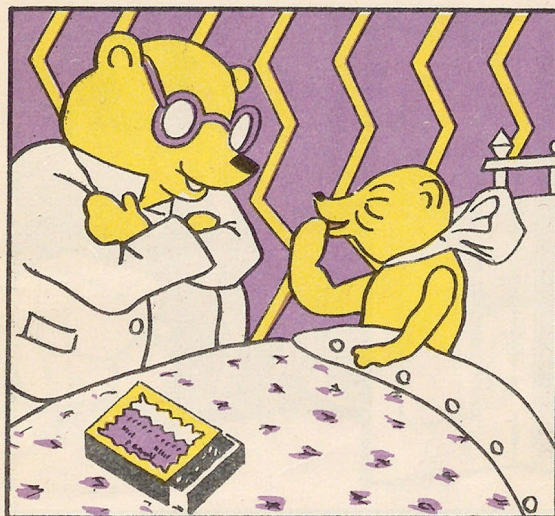
Sviiskusni ljudi danas,
Te **GASTOL** tablete hvale,
Jer su sredstvo blagotvorno
Za velike i za male!"

All the wise folks nowadays
Hail these GASTOL pills so true,
For they are a soothing cure
For both the old and young like you!"

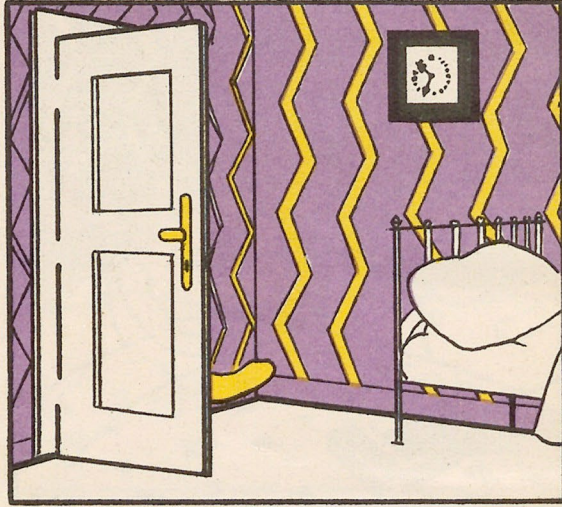
Tata bježi u ljekarnu,
 Sve od žurbe dah mu staje...
 I **GASTOLA** pol tablete
 Već za čas svom sinu daje.

Papa hurries to the chemist's,
 All his breath is gone from haste...
 And half a GASTOL pill he gives
 To his son – no time to waste.

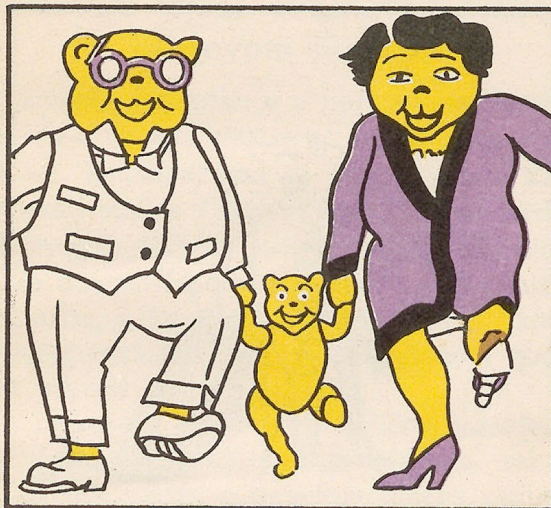
Zvonko kuša tu tabletu
I smješi se blažen sada,
Pa govori: „To je slatko,
Ko najbolja čokolada!“

Zvonko tastes the little pill
And soon smiles with bliss so bright,
Then says to all, “It’s really sweet,
Like the best choc, pure delight!”

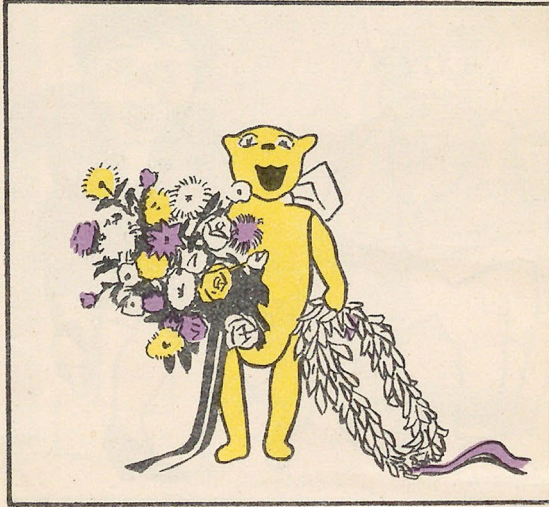
Jedva pol je sata prošlo
Na velikoj zidnoj uri,
A naš Zvonko već se eto
Nekud tako silno žuri . . .

Hardly half an hour's passed,
On the clock upon the wall,
And our Zvonko now is rushing
To some place along the hall...

Sad je opet sve u redu,
Zdrav je eto Zvonko mali,
Majka se od sreće smije,
Tata dragom Bogu hvali.

All is well again today,
Little Zvonko free from pain,
Happy mother beams with joy,
And papa thanks the Lord again.

Zvonko skače, uz to klikče:
 „Gastol=l'jek je vr'jedan slave;
 Za čišćenje najbolji je
 Samo **GASTOL**, marke „**RAVE**“

Zvonko jumps and claps with glee,
 “Gastol is worthy of its fame,
 It's the finest bowel cleanser,
 GASTOL, which bears the RAVE name!”

Nekoliko riječi o zatvoru stolice i njegovom liječenju.

Smetnje i poteškoće u normalnom ispraznjivanju crijeva nazivamo zatvorenom stolicom, konstipacijom ili opstrukcijom. Zatvorena stolica često se pojavljuje uporedo sa drugom kojom bolesti ili kao posljedica koje bolesti. Ispoljuje se vrlo često i sama od sebe, u kom slučaju govorimo o habitualnoj tvrdoj stolici, na kojoj mnogi ljudi od prirode trpe.

Zatvorena stolica nastaje često suženjem crijeva uslijed brazgotina, oteklina, raka, poimence onoga u debelom crijevu, uslijed pritiska drugih organa, n. pr. pomaknuta maternica na samo crijevo. Pojedini crijevni zavoji mogu se međusobno zaplesti, šta više međusobno ili s drugim organima srasti, pogotovo kod upale trbušne opne i tako prouzročiti suženje i začepljenje crijeva. Slaba muskulatura crijeva može također biti razlog tvrdoj stolici. To će biti valjda uzrok pojavi začepljenja poslije tifusa i drugih kroničnih bolesti crijeva.

I poremećenje u živčanom sistemu, obojenja mozga, upala moždane opne, otrovanja, kod kojih crijevno mišićje, podraženo otrovnim djelovanjem, poprira trajnu gr-

čevitu ukočenost, imaju za posljedicu zatvorenje crijeva. Abnormalna slabost crijevnog pomicanja — peristaltika — pridolazi kod slabokrvnih, nadalje kod nervoznih ljudi. Kod posljednjih se spomenuto grčevito stanje crijeva najčešće pojavljuje — spastičko zatvorenje stolice.

Habituelnom zaporu stolice pogoduje lako probavljiva hrana, koja ne podražuje crijevo i koja ostavlja malo blata, nedostatno tjelesno kretanje — sjedeća zvanja — dugo ležanje u postelji, loša navika zadržavanja redovite stolice, slab pritisak trbušnog mišićja, pogotovo poslije porođaja. Zato je potrebno, da svi oni koji trpe na habituelnom zatvoru stolice, uživaju mnogo variva, voća, kruh od prekrupe, da provadjaju dnevno tjelovježbu, da se masiraju i kupaju u hladnoj vodi.

Stanje bolujućih na zatvoru stolice često je veoma prekarno. Poteškoće kod vršenja nužde, stvaranje plinova, nadimanje, pomanjkanje teka, glavobolja, živčano rastrojenje, neraspoloženje, količne boli, sve su to znaci poremećenja i zatvorene stolice. Naravski da i sve ove preventivne mjere često ne će koristiti, pa će se morati uzeti sredstvo za otvaranje. Od mnogih

domaćih i stranih sredstava pokazao se preparat

„GASTOL“

tvrtke „Rave“ kao jedno od najboljih po svom brzom, efektivnom i bez boli djelovanju, a osim toga je, što je kod ovih preparata vrlo važno, vrlo jeftin: Svaka tableta sadrži $\frac{1}{2}$ grama djelotvorne tvari, te je dovoljno za najtvrdokorniju začepljenost. Kod manje okorjele bolesti i djece, daje se $\frac{3}{4}$, $\frac{1}{2}$ ili $\frac{1}{4}$ tablete. Svaka tableta ima zareze, tako da se lako dijeli na četvrtine ili polovine.

Svoju zadaću najbolje je izvršio „Gastol“ kod prolaznog zatvorenja stolice, o komu smo u uvodu pisali, t. j. kada je to zatvorenje nuzpojava ili posljedica jedne druge bolesti.

Dr. J. Korenić.

Ovaj kratki prikaz vrlo uvaženog liječnika o liječenju zatvorene stolice, neka bude pobudom svima roditeljima, da drže u pripravi „Gastol“ tablete, kako bi u danom slučaju mogli pružiti sigurnu pomoć svome djetetu, a po potrebi i sebi.

Jedna originalna kutija sa 12 tableta

„GASTOL“

stoji u ljekarni Din 12.— Kod kupovanja treba paziti na originalni omot. To je kutija, koju predstavlja zadnja stranica ove knjižice.

OVAKO IZGLEDA ORIGINALNA
KUTIJA **GASTOL** TABLETA

Lijepo se razabire i oblik samih tableta i zaštitni znak „2 medvjeda“. Sve su to znaci za raspoznavanje pravog proizvoda, na što valja kod kupovanja dobro paziti.

This is what the original box of GASTOL pills looks like. The shape of the pills themselves and the “Two Bears” trademark are clearly visible. These are the signs of the genuine product, to which you should pay close attention when purchasing.